

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W
GMINIE BONIEWO**

I. WPROWADZENIE

Przemiany gospodarcze i polityczne, które dokonały się u progu lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku spowodowały znaczące zmiany w funkcjonującym do tego czasu modelu polityki społecznej. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym nałożyła na wspólnoty samorządowe zadania związane m.in. z ochroną zdrowia i pomocą społeczną. Realizacja tych zadań wymaga systemowego i profesjonalnego diagnozowania problemów społecznych występujących w gminie oraz określenia kierunków działań mających na celu złagodzenie skutków niepożądanych zjawisk z zakresu ładu społecznego oraz minimalizowania prawdopodobieństwa ich powstawania w przyszłości. Tworzone programy muszą ponadto odpowiadać wyzwaniom nowoczesnej polityki społecznej, będącej zaprzeczeniem dotychczasowego podejścia, charakteryzującego się przede wszystkim udzielaniem wsparcia finansowego. Jak wynika z obecnych doświadczeń taki sposób uprawiania polityki społecznej, choć łagodzi negatywne skutki transformacji powoduje wiele negatywnych zjawisk w postaci wytwarzania się postaw roszczeniowych i bierności beneficjentów. Wyzwaniem chwili jest tworzenie takich programów pomocy społecznej, których zasadniczą funkcją jest wzmacnianie postaw aktywnych oraz wspieranie osób i rodzin wnioskujących o pomoc w rozwiązywaniu swoich problemów, których nie mogą pokonać w oparciu o własne umiejętności, środki i zasoby.

Systemowe podejście do rodziny powoduje, że dysfunkcje mające w niej miejsce nie są traktowane jako izolowane zjawiska dotyczące pojedynczych osób. Stąd, pomimo wielu różnych form pomocy skierowanych bezpośrednio do jednostek, podejmowana powinna być praca z całą rodziną, gdyż zmiany w jej funkcjonowaniu stanowią szansę na to, że następne pokolenie nie zasili szeregów klientów pomocy społecznej.

Strategia musi również uwzględniać dotychczasowe doświadczenia w rozwiązywaniu problemów i korzystać z nowoczesnych narzędzi i środków pracy socjalnej, takich jak poradnictwo prawne, psychologiczne, różnego rodzaju terapie i warsztaty.

Opracowanie gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z zadań własnych gminy w zakresie polityki społecznej. Obowiązek jej wykonania wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. Nr 64, poz. 693 ze zm.). Strategia ma służyć wytyczeniu określonych celów oraz wskazywać drogi do ich osiągnięcia. Dokument niniejszy powstał we współpracy z podmiotami realizującymi pomoc społeczną na terenie gminy oraz był konsultowany z beneficjentami pomocy społecznej.

Strategia z założenia jest programem o dużym stopniu ogólności. Nie jest również zamkniętym katalogiem działań. Zarówno jego konstrukcja, jak i forma prawna (uchwała Rady Gminy), pozwolą na bieżącą ewaluację przyjętych priorytetów, jak i ocenę podejmowanych działań celem ich ewentualnej korekty.

II. STRATEGIA – DEFINICJE, ZAKRES I STRUKTURA DOKUMENTU

W opracowanej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na Obszarze Gminy Boniewo przyjęto podział dokumentu na trzy części.

Dokument zawiera zatem część wstępną odnoszącą się do kanonów polityki społecznej, obowiązujących standardów oraz przyjętych na szczeblu makroekonomicznym programów z zakresu polityki społecznej. Z uwagi na fakt pozostawania Polski w Unii Europejskiej nakreślono podstawowe założenia polityki społecznej również na tym szczeblu. Wskazano także wynikające z Narodowego Planu Rozwoju uwarunkowania programowe. W celu odniesienia problemów społecznych do skali lokalnej i pokazania szerszego ich tła przedstawiono również przygotowane programy na poziomie województwa i powiatu.

W części diagnostycznej opisano sytuację gminy w dniu opracowywania strategii. Zawarto tam szereg danych dotyczących wszystkich dziedzin funkcjonowania lokalnej społeczności. Z uwagi na specyfikę dokumentu (strategia rozwiązywania problemów społecznych) koncentrowano się na tych sferach, które w sposób bezpośredni lub pośredni rzutują na szeroko rozumiane zjawiska społeczne na terenie gminy. W części tej wskazano również główne problemy z zakresu polityki społecznej występujące na terenie gminy. Podsumowaniem tej części jest przeprowadzenie analizy SWOT wskazującej mocne i słabe strony gminy w poszczególnych dziedzinach funkcjonowania gminy, określającej szanse i zagrożenia rozwojowe, wskazującej najważniejsze punkty interwencji.

W części programowej wytyczono cel nadrzędny – misję gminy w zakresie polityki społecznej oraz opracowano cele strategiczne, którym z kolei przypisano cele operacyjne. Wybór tych celów jest wypadkową wyzwań, jakie przed gminą stawia rzeczywistość społeczna, wniosków wynikających z analizy SWOT, potrzeb zgłaszanych przez beneficjentów pomocy społecznej oraz dotychczasowych doświadczeń władz gminy w tym zakresie.

Strategia będzie realizowana w latach 2006 – 2013. Wybór tego okresu nie jest przypadkowy. Z jednej strony ośmioletni okres realizacji dla programów społecznych nie jest terminem długim, z drugiej zaś pokrywa się z przyjętym w Unii Europejskiej okresem budżetowania. Członkostwo Polski w strukturach Unii daje gminom niepowtarzalną szansę korzystania z różnych środków pomocowych, również w zakresie pomocy społecznej. Jednym z warunków uzyskania wsparcia jest posiadanie spójnej, całościowej wizji polityki społecznej gminy. Przygotowany dokument odpowiada tym wymogom.

III. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA AKTYWNEJ POLITYKI SPOŁECZNEJ

Obecnie najważniejszym, długofalowym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Lizbońska. Została ona przyjęta na posiedzeniu Rady Europejskiej w Lizbonie w marcu 2000 roku. Jej przewodnim celem jest uczynienie z Unii wiodącej gospodarki świata w perspektywie do 2010 roku. Temu ogólnemu celowi służyć mają następujące działania systemowo-regulacyjne:

- szybkie przechodzenie do gospodarki opartej na wiedzy,
- liberalizacja i integracja poszczególnych rynków i sektorów gospodarki,
- rozwój przedsiębiorczości,
- wzrost zatrudnienia i zmiana modelu społecznego,
- dbałość o stałe fundamenty rozwoju i środowisko naturalne.

Wdrażanie Strategii Lizbońskiej odbywa się przy pomocy Otwartej Metody Koordynacji (*Open Method of Coordination; OMC*).

Otwarta Metoda Koordynacji jest zdecentralizowaną metodą koordynacji polityki wszystkich krajów członkowskich Unii Europejskiej. Metoda ta należy do perswazyjnych metod realizacji wspólnych przedsięwzięć i jest realizowana w czterech etapach:

- uzgodnienie wspólnych celów,
- przeniesienie tych celów do programów narodowych czy regionalnych,
- uzgodnienie sposobów mierzenia realizacji tych celów (wskaźniki),
- monitorowanie, ocena i porównanie między sobą najlepszych przykładów w danej dziedzinie działania.

Otwarta metoda koordynacji ma być narzędziem i środkiem do osiągnięcia wspólnych celów ustalonych podczas szczytu Rady Europejskiej w Nicei w grudniu 2000 roku. Wówczas to Rada Europejska przyjęła Europejską Agendę Społeczną (*European Social Agenda*), która odgrywa kluczową rolę w budowaniu ekonomicznego wzrostu (Strategii Lizbońskiej) przez rozwój polityki społecznej. Jednym z głównych kierunków polityki społecznej wytyczonych przez Europejską Agendę Społeczną jest zwalczanie biedy oraz wszelkich form wykluczenia i dyskryminacji w celu promowania integracji społecznej. Realizowanie tego celu ma odbywać się na podstawie otwartej metody koordynacji, która ma pomóc w redukcji zjawiska ubóstwa do 2010 roku, co jest zgodne z poprzednimi ustaleniami Strategii Lizbońskiej.

Konkretyzacją ogólnych celów z dziedziny integracji społecznej ze Strategii Lizbońskiej i Europejskiej Agendy Społecznej było przyjęcie tzw. wspólnych celów i wspólnych wskaźników. Wspólne cele zostały zaakceptowane w Nicei w grudniu 2000 roku i zwane są one celami nicejskimi. Na podstawie celów nicejskich państwa Unii Europejskiej miały ustalać narodowe priorytety w walce z ubóstwem i ekskluzją społeczną. Cztery główne cele nicejskie to:

- Zapewnienie dostępu do pracy, zasobów, praw, dóbr i usług dla wszystkich.
- Zapobieganie ryzyku wykluczenia.
- Pomoc najbardziej narażonym (wspieranie najsłabszych).

- Mobilizacja wszystkich aktorów /organizacji ze sfery polityki gospodarczej i społecznej.

Wspólne cele i wskaźniki stanowiły ramę do powstania Krajowych Planów Działania na rzecz Integracji Społecznej, które stanowią element bazowy otwartej metody koordynacji.

Do czerwca 2001 roku państwa członkowskie Unii Europejskiej przygotowały przewidziane w Agendzie Społecznej dwuletnie Krajowe Plany Działania na rzecz Integracji Społecznej. Koncepcja ta miała na celu wspólne uczenie się, wymianę doświadczeń i praktyk w walce z ubóstwem i wyłączeniem społecznym.

W ramach zachęcania państw członkowskich do współpracy w sferze otwartej metody koordynacji w dziedzinie ubóstwa i wykluczenia społecznego w styczniu 2002 roku rozpoczęła się realizacja pięcioletniego Wspólnotowego Programu Działań na Rzecz Walki z Wykluczeniem Społecznym. Celem tego programu jest wspieranie badań, udoskonalenie metod statystycznych, ułatwienie wymiany informacji między państwami członkowskimi (w tym o tzw. dobrych praktykach) oraz wzmacnianie powiązań i kontaktów między organizacjami angażującymi się w realizację celów programu we wszystkich państwach członkowskich.

Polska od 2001 roku bierze udział w Programie Działań na Rzecz Walki z Wykluczeniem Społecznym. W 2004 r. natomiast w Ministerstwie Polityki Społecznej przygotowano Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej na lata 2004 – 2006 r. Dokument ten stanowi ocenę stanu faktycznego, w jakim znajduje się Polska u progu akcesji do UE, identyfikuje grupy społeczne narażone na wykluczenie, wskazuje instrumenty polityki społecznej, określa priorytety do osiągnięcia oraz opisuje działania, jakie należy podjąć, by wskazane cele osiągnąć. W końcowej części Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej określa rozwiązania instytucjonalne mające zapobiegać ekskluzji społecznej oraz wskazuje przykłady dobrych praktyk działań w zakresie polityki społecznej.

Na szczeblu ogólnokrajowym podstawowym dokumentem planistycznym jest przyjęta we wrześniu 2005 r. „Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 – 2013”. Dokument ten, towarzyszący realizacji Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007 – 2013 określa cel nadrzędny Strategii Polityki Społecznej rządu, jakim jest zbudowanie zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli. Strategia polityki społecznej formułuje 7 priorytetów i kierunków polityki społecznej rządu. Są to:

- poprawa warunków powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci;
- wdrożenie aktywnej polityki społecznej;
- kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych;
- tworzenie warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie;
- aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych;

- partnerstwo publiczno – społeczne podstawą rozwoju usług społecznych;
- integracja społeczna i zawodowa imigrantów.

Realizacja strategii ma być na bieżąco monitorowana i ma przynieść wymierne korzyści wynikające z zaplanowanej integracji społecznej. Jej efektem ma być zapobieganie ekskluzji społecznej, zwiększenie potencjału rozwoju, ma służyć rozwojowi społeczeństwa obywatelskiego, tworzyć tak pożądane więzi społeczne na poziomie lokalnym, mobilizować aktywność społeczną (także na rynku pracy), wpływać na poprawę jakości życia.

Władze województwa kujawsko – pomorskiego opracowały program wojewódzki pod nazwą „Stymulowanie Rozwoju Pomocy Społecznej w Województwie Kujawsko – Pomorskim – Perspektywa Środowiskowa i Instytucjonalna”. Wytyczono w niej misję województwa, czyli „Zintegrowane działania pomocy społecznej na rzecz mieszkańców województwa kujawsko – pomorskiego uwzględniające potencjał wszystkich lokalnych partnerów”. W celu realizacji misji określono niżej wymienione cele operacyjne:

1. Identyfikacja i badanie natężenia problemów społecznych w sferze pomocy społecznej.
2. Profilaktyka i działania na rzecz wychodzenia z kręgu pomocy społecznej.
3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury pomocy społecznej.
4. Usprawnienie systemu komunikacji i współpracy pomiędzy realizatorami pomocy społecznej.
5. Edukacja i rozwój kadry pomocy społecznej.

Dokument Strategiczny w zakresie polityki społecznej na szczeblu powiatowym nosi nazwę „Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2005 – 2015”. Strategia zawiera diagnozę stanu spraw społecznych na terenie powiatu i analizuje podstawowe problemy społeczne, do których zaliczono:

- bezrobocie;
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego;
- niepełnosprawność;
- uzależnienia: alkoholizm i narkomania.

W każdym z powyższych kierunków wytyczono cele strategiczne, których realizacja ma się przyczynić do złagodzenia skutków wyodrębnionych problemów.

Kierunki działań i cele strategiczne przedstawiono w poniższej tabeli.

Kierunki działań	Cele strategiczne
Bezrobocie	Celem planowanych działań jest wspieranie bezrobotnych w aktywnym poszukiwaniu pracy. Adresatem są bezrobotni z powiatu wrocławskiego ziemskiego i grodzkiego wykazujący aktywność w poszukiwaniu zatrudnienia.
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych prowadzenia gospodarstwa domowego	Doskonalenie systemu opieki nad rodziną i dzieckiem i poprzez rozwój różnorodnych form wsparcia i opieki
Niepełnosprawność	Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym powiatu wrocławskiego poprzez wyrównywanie szans w korzystaniu z praw i obowiązków, jakie przysługują pozostałym obywatelom.
Uzależnienia: alkoholizm i narkomania	Zmniejszenie szkód zdrowotnych i skutków społecznych spowodowanych piciem alkoholu i używaniem narkotyków.

Strategia rozwiązywania problemów pomocy społecznej zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w powiecie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: oświata, służba zdrowia, sądownictwo. W dokumencie określono również źródła finansowania zadań oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację.

IV. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA GMINY

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ

Gmina Boniewo położona jest w południowej części województwa kujawsko - pomorskiego w powiecie włocławskim. Poczynając od północy gmina sąsiaduje:

- z gminą Lubraniec,
- z gminą Chocień;
- z gminą Chodecz,
- z gminą Izbica Kujawska.

Boniewo położone jest w odległości 34 km od Włocławka, 85 km od Torunia i 130 km od Bydgoszczy.

Gmina zajmuje powierzchnię 78 km².

Boniewo pełni funkcję lokalnego ośrodka administracyjno-usługowego, w którym mieści się Urząd Gminy. Pod względem administracyjnym obszar gminy dzieli się na 19 sołectw obejmujących łącznie 29 miejscowości.

Sołectwo	Wieś przypisana do sołectwa
Anielin	
Arciszewo	
Bierzyn	
Boniewo	Kolonia Boniewo
Grójec	
Grójczyk	
Jerzmanowo	Kaniewo
Lubomin Leśny	
Lubomin Wieś	Lubomin Rządowy
Łąki Markowe	Łąki Zwiastowe, Krajanki
Łąki Wielkie	Łączewna
Osiecz Mały	Bnin, Janowo
Osiecz Wielki	
Otmianowo	Mikołajki
Żarnowo	
Sieroszewo	Czuple, Paruszewice
Sułkówek	

Wólka Paruszevska	
Żurawice	

*Podstawa: dane Urzędu Gminy Boniewo

W gminie zamieszkuje 3 582 mieszkańców (dane z 2004 r.). Średnia gęstość zaludnienia wynosi 46 osób/km².

Gmina pozostaje w obrębie wpływów miasta Włocławka, który pełni rolę ośrodka regionalnego. Znajdują się tutaj władze samorządowe szczebla powiatowego oraz skupione są usługi leczenia specjalistycznego, szkolnictwa ponadgimnazjalnego i wyższego. Tam też mieszkańcy gminy mogą zaspokoić swoje aspiracje kulturalne, sportowe oraz znaleźć odpowiednie otoczenie biznesowe.

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

2.1. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Na terenie gminy Boniewo powstają ścieki bytowo-gospodarcze wynikające z zamieszkania i prowadzonej działalności (głównie rolniczej). W gminie funkcjonuje oczyszczalnia ścieków typu SUPERBOS 150 B pracująca metodą osadu strefowego z tlenową stabilizacją osadów. Maksymalna wydajność oczyszczalni wynosi 200 m³ na dobę. Wykonano również sieć kanalizacji sanitarnej o łącznej długości 5,5 km połączoną z ponad 50 nieruchomościami. Rocznie obiekt oczyszcza ok. 5 dm³ nieczystości płynnych. Pozostałe ścieki gromadzone są w przydomowych zbiornikach zamkniętych.

2.2. Gospodarka odpadami

Gospodarstwa i nieruchomości zostały wyposażone (przy współfinansowaniu gminy) w pojemniki na odpady stałe. Gmina Boniewo korzysta ze składowiska odpadów w miejscowości Niemojowo w sąsiedniej gminie Choceń. Składowisko to funkcjonuje od 1997 r. a jego pojemność szacowana jest na 25 000 m³.

2.3. Zaopatrzenie i pobór wody

Długość sieci wodociągowej w gminie Boniewo wynosi ok. 116 km, a gminne ujęcie wody usytuowane jest w miejscowości Osiecz Mały. Wydajność studni szacowana jest na ok. 50 m³ na dobę. Do sieci przyłączonych było 709 przyłączy i korzystało z niej 2869 osób. Rocznie gospodarstwom dostarczanych było ponad 61 dm³ wody. Miejscowość Otmianowo zaopatrywana jest z ujęcia wody w Żydowie.

2.4. Gospodarka Energetyczna

2.4.1. Elektroenergetyka

Sieć energetyczna na terenie gminy jest dobrze rozwinięta i stanowi jednolity system krajowy. Obszar gminy zasilany jest z Głównych Punktów Zasilania 110/15 kV zlokalizowanych w pobliskim Lubrańcu. Sieć pozostaje w zarządzie Zakładu Energetycznego w Toruniu, Rejon Energetyczny Radziejów. Zarówno źródła energii elektrycznej w postaci stacji transformatorowych wysokiego napięcia, jak i sieci przesyłowe posiadają rezerwy mocy oraz możliwości rozbudowy, nie występują zatem bariery dla rozwoju sieci średniego napięcia i wzrostu poboru mocy.

2.4.2. Gazownictwo

Obecnie gmina nie posiada dostępu do gazu przewodowego. Plany przewidują gazyfikację zwartych obszarów zabudowy w oparciu o przebiegający w pobliżu gazociąg wysokiego ciśnienia DN 500 Odolanów – Włocławek przecinający obszar sąsiednich gmin – Lubraniec i Izbica Kujawska. Mieszkańcy gminy korzystają z gazu propan butan magazynowanego w butlach i zbiornikach przydomowych.

2.4.3. Ciepłownictwo

W gminie brak jest centralnych systemów zaopatrzenia w ciepło. Podstawowa sieć wsi to typowa zabudowa wiejska z przewagą domów jednorodzinnych wolnostojących, gdzie źródła ciepła mają charakter dowolny. Stosowane są rozwiązania indywidualne, jednak z przewagą wykorzystania węgla. Budynki użyteczności publicznej (szkoły, ośrodek zdrowia, urząd gminy) wyposażone są w ekologiczne kotłownie wykorzystujące jako paliwo olej opałowy.

2.5. System komunikacji

2.5.1. Sieć drogowa

Przez teren gminy nie przebiegają drogi krajowe ani wojewódzkie. Podstawą komunikacji są drogi powiatowe, których łączna długość wynosi 27,9 km. Uzupełnieniem systemu komunikacji są drogi gminne o długości 83 km. Problemem pozostaje stan nawierzchni dróg gminnych, ponieważ jedynie 16,5 km (19,8%) posiada nawierzchnię utwardzoną. Pozostałe drogi gminne to drogi gruntowe.

Na terenie Gminy Boniewo nie występuje komunikacja kolejowa. Istniejący tor kolejki wąskotorowej nie jest obecnie użytkowany.

2.5.2. Przewozy pasażerów

Dzięki komunikacji PPKS we Włocławku możliwy jest dojazd zarówno do ośrodka powiatowego (a tam z przesiadką do wielu innych miejscowości). Ponadto funkcjonują bezpośrednie połączenia z sąsiadującymi ośrodkami gminnymi.

2.5.3. Infrastruktura komunikacji elektronicznej

Na całym obszarze gminy dostępna jest sieć telefonii przewodowej. Jedynym ograniczeniem w dostępie do tego środka komunikacji jest bariera kosztowa po stronie indywidualnych odbiorców. Zainstalowane centrale pozwalają na zestawienie dostępu szerokopasmowego do sieci Internet typu Neostada. Ponadto gmina pozostaje w całości w zasięgu następujących stacji bazowych telefonii komórkowej:

- ORANGE;
- ERA GSM;
- PLUS GSM.

3. DZIEDZICTWO KULTUROWE

Na dziedzictwo kulturowe gminy Boniewo składają się zespoły pałacowo – dworskie, nekropolia i stanowiska archeologiczne. Do rejestru zabytków wpisano:

- Zespół parkowo – dworski w Boniewie;
- Zespół parkowo – dworski w Otmianowie;
- Zespół parkowo – dworski w Osieczu Wielkim;
- Zespół parkowy w Kaniewie;
- Cmentarz rzymsko – katolicki w Boniewie.

Do umieszczenia w rejestrze zabytków postulowane są: zespół budynków szkolnych w Boniewie, Zespół dworski w Mikołajkach i w Otmianowie, cmentarz rzymsko – katolicki w Lubominie oraz kolej wąskotorowa.

Na terenie gminy zarejestrowanych jest 160 stanowisk archeologicznych, wymagających dalszych badań.

4. GOSPODARKA

Wiodącą funkcją gminy pozostaje rolnictwo. Na jego rozwój wpływ mają stosunkowo dobre gleby o wyższych od przeciętnych wskaźnikach bonitacji i umiarkowany klimat. Najlepsze gleby (kl. II – IIIb stanowią 31% ogółu użytków rolniczych) występują w dużych zwartych kompleksach w północnej i środkowej części gminy (wsie Boniewo, Grójec, Jerzmanowo, Łąki Markowe). Na glebach tych uprawiana jest pszenica i buraki cukrowe. Łagodna rzeźba terenu sprzyja zarówno uprawom rolnym jak i hodowli.

4.1. Rolnictwo

Na obszarze gminy dominującą, a właściwie jedyną formą jest rolnictwo indywidualne. Struktura agrarna charakteryzuje się umiarkowanym rozdrobnieniem (gospodarstwa o powierzchni pow. 10 ha stanowią 35% ogółu).

Grupy obszarowe użytków rolnych	Liczba gospodarstw
Ogółem	647
do 1 ha	166
od 1 do 2 ha	39
od 2 do 5 ha	60
od 5 do 7 ha	68
od 7 do 10 ha	88
od 10 do 15 ha	97
od 15 do 20 ha	60
od 20 do 50 ha	61
od 50 do 100 ha	5
pow. 100 ha	3

* Podstawa: Dane GUS – Powszechny Spis Rolny 2002 r.

Produkcja roślinna i zwierzęca.

Struktura zasiewów przedstawia się następująco

Wyszczególnienie	Ogółem	
	W ha	Ilość Gospodarstw
pszenica		
- jara	182,73	179
- ozima	1103,06	417
żyto	813,29	253
jęczmień		
- jary	731,02	390
- ozimy	33,58	19
owies	82,11	50
pszenżyto		
- jare	37,60	29
- ozime	329,03	156
mieszanki zbóż		
- jare	575,47	318
- ozime	51,21	21
ziemniaki	167,51	386
buraki cukrowe	525,69	240
kukurydza na ziarno	12,77	9
kukurydza na zielonkę	53,47	50

W strukturze zasiewów dominują zboża. Na dalszych miejscach lokują się rośliny okopowe.

Hodowla obejmuje głównie trzodę chlewną i bydło. Bez zwierząt gospodarskich funkcjonowało 267 gospodarstw rolnych.

Zwierzęta hodowlane	Ilość sztuk	Ilość gospodarstw
Bydło	2183	321
- w tym krowy	809	295
Trzoda chlewna	6497	342
- w tym lochy	710	
konie	24	13
kozy	40	
Kury	16679	

Rolnicy gospodarujący w gminie Boniewo dysponują 494 ciągnikami rolniczymi, 23 samochodami ciężarowymi, 68 kombajnami zbożowymi, 20 kombajnami ziemniaczanymi i 41 kombajnami buraczanymi.

4.2. Pozarolnicza działalność gospodarcza

Rolniczy charakter gminy powoduje, że na obszarze gminy nie funkcjonuje wiele podmiotów prowadzących działalność pozarolniczą. Dominują przedsiębiorstwa usługowe działające w branży transportowej, budowlanej i remontowej. Formą prowadzonej działalności są najczęściej małe warsztaty i obiekty drobnej wytwórczości. Dużo jest również podmiotów prowadzących działalność handlową.

5. MIESZKAŃCY

5.1. Wielkość populacji

Demografia jest ważnym czynnikiem wpływającym na tempo rozwoju społeczno – gospodarczego. Najważniejsze cechy demograficzne, które mają wpływ na możliwości rozwojowe gminy to:

- wysoki poziom wykształcenia mieszkańców;
- utrzymanie się średniego wskaźnika gęstości zaludnienia;
- dynamiczna struktura wieku ekonomicznego ludności z zaznaczającym się spadkiem udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym, spadającym procentowym udziałem ludności w wieku produkcyjnym i występowaniem wzrostowego trendu procentowego udziału ludności w wieku poprodukcyjnym;
- zachowanie równowagi pomiędzy płciami;
- dodatni poziom przyrostu naturalnego;
- odwrócenie niekorzystnych trendów migracyjnych.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące populacji gminy na przestrzeni 10 ostatnich lat.

Wielkość populacji i zmiany w czasie

Rok	Liczba ludności	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Saldo migracji
1995	3880	52	36	16	-46

1996	3836	52	59	-7	-27
1997	3847	61	39	22	-35
1998	3792	43	45	-2	-51
1999	3781	43	38	5	-24
2000	3684	59	48	11	-15
2001	3667	29	54	-25	-9
2002	3627	33	43	-10	-10
2003	3589	40	45	-5	-17
2004	3582	31	48	-17	-7

*Podstawa: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Liczba ludności systematycznie spada. Przesądza o tym ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji.

5.2. Struktura wiekowa

Poniższa tabela przedstawia populację gminy w rozbiciu na grupy wiekowe uwzględniając płeć (2002 r.)

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
0-4 lata	215	110	105
5-9 lat	259	132	127
10-14 lat	283	124	159
15-19 lat	305	145	160
20-24 lata	244	127	117
25-29 lat	242	122	120
30-34 lata	260	145	115
35-39 lat	210	113	97
40-44 lata	247	148	99
45-49 lat	243	138	105
50-54 lata	253	121	132
55-59 lat	180	88	92
60-64 lata	173	78	95
65-69 lat	163	72	91
70-74 lata	153	66	87
75-79 lat	112	46	66
80-84 lata	67	20	47
Powyżej 85	40	11	29
Razem	3649	1806	1843

*Podstawa: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Najliczniejszą grupą w gminie są osoby pomiędzy 15 a 19 rokiem życia.

Przedstawiona tabela wskazuje, że teren gminy poddany jest długotrwałej ujemnej migracji. Przesadza o tym tzw. wskaźnik feminizacji kobiet w wieku 25 – 34 lata. Dane wskazują, że liczba kobiet w tym wieku jest znacząco niższa niż liczba mężczyzn, pomimo tego, że w grupie 15 – 19 lat stanowią one jeszcze większość. Efektem procesów demograficznych na terenie gminy jest to, że na obszarach poddanych silnemu ujemnemu saldu migracji pojawia się niedobór młodych kobiet.

Struktura ludności według wieku mająca wpływ na kształtowanie się struktur społeczno – ekonomicznych przedstawia się następująco:

Grupa wiekowa	Liczba osób	% populacji
Wiek przedprodukcyjny:	945	25,90
- kobiety	485	13,29
- mężczyźni	460	12,61
Wiek produkcyjny:	2074	56,83
- kobiety	943	25,84
- mężczyźni	1131	30,99
Wiek produkcyjny mobilny	1320	36,17
- kobiety	614	16,82
- mężczyźni	706	19,35
Wiek produkcyjny niemobilny:	754	20,66
- kobiety	329	9,01
- mężczyźni	425	11,65
Wiek poprodukcyjny:	630	17,27
- kobiety	415	11,38
- mężczyźni	215	5,89
Ogółem	3649	100

*Podstawa: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002

Obecnie największą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Jednakże w przyszłości zwiększać się będzie procentowy udział osób w wieku poprodukcyjnym.

5.3 Poziom wykształcenia ludności

Rolniczy charakter gminy widać również w poziomie wykształcenia jego mieszkańców. Poniżej przedstawiono wykształcenie prowadzących gospodarstwa rolne.

Rodzaj wykształcenia	Liczba osób
wyższe rolnicze	7
policealne rolnicze	0
średnie zawodowe rolnicze	44
zasadnicze zawodowe rolnicze	98
kurs rolniczy	211
brak wykształcenia rolniczego	264

*Podstawa: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002

5.4. Poziom bezrobocia

Rolniczy charakter gminy przesądza o braku znaczących zakładów pracy, zatrudniających więcej niż kilku pracowników. Specyfiką rolnictwa jest to, że nawet w okresach rozwojowych nie generuje ono nowych miejsc pracy. Poprawa sytuacji na rynku pracy byłaby możliwa w wypadku realizacji nowych inwestycji na terenie gminy (przetwórstwo płodów rolnych, produkcja), bądź na terenie pobliskiego Lubrańca, Włocławka czy Izbicy.

Dynamika bezrobocia w gminie Boniewo

Data	Liczba bezrobotnych		Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku	
	ogółem	kobiet	ogółem	w tym kobiety
31.12.2000 r.	325	147	59	12
31.12.2001 r.	380	174	82	26
31.12.2002 r.	396	177	46	13
31.12.2003 r.	389	174	54	9
31.12.2004 r.	404	186	44	14
30.12.2005 r.	369	179	31	3
30.04.2006 r.	320	172	40	6

*Podstawa: dane PUP we Włocławku

Podobnie jak na obszarze całego kraju, wysoki wśród bezrobotnych jest udział osób młodych oraz długotrwale bezrobotnych. Ponadto bardzo niekorzystnym zjawiskiem jest to, że ponad 85% bezrobotnych nie jest już uprawnionych do otrzymywania zasiłków (wszystkie poniższe dane dotyczą stanu z grudnia 2005 r.).

Okres pozostawania bez pracy	Liczba bezrobotnych	W tym kobiet
Do 1 miesiąca	15	6
1 – 3 miesięcy	51	19
3 – 6 miesięcy	37	14
6 – 12 miesięcy	40	14
12 – 24 miesięcy	65	29
Powyżej 24 miesięcy	161	97

*Podstawa: dane PUP we Włocławku

Problemem jest również niski poziom wykształcenia znacznej części bezrobotnych.

Rodzaj wykształcenia	Liczba bezrobotnych	W tym kobiet
Wyższe	5	4
Policealne i średnie zawodowe	57	36

Średnie ogólnokształcące	25	17
Zasadnicze zawodowe	120	46
Gimnazjalne i poniżej	162	76

*Podstawa: dane PUP we Włocławku

Jak widać w przedstawionej tabeli bezrobocie dotyka głównie ludzi młodych do 35 roku życia.

Wiek bezrobotnych	Liczba bezrobotnych	W tym kobiet
18 – 24	91	52
25 – 34	113	64
35 – 44	82	33
45 – 54	65	27
55 - 59	15	3
60 - 64	3	x

*Podstawa: dane PUP we Włocławku

6. OCHRONA ZDROWIA

Usługi zdrowotne w gminie zapewnia Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Boniewie. Zakład zatrudnia jednego internistę, pediatrę oraz 4 pielęgniarki (w tym jedna położna). W SP ZOZ w Boniewie funkcjonuje również gabinet stomatologiczny zatrudniający 1 stomatologa i pomoc lekarza. Ośrodek wyposażony jest również w karetkę pogotowia ratunkowego.

Uzupełnieniem infrastruktury ochrony zdrowia w gminie jest działalność prywatnego gabinetu stomatologicznego w Boniewie. Na terenie gminy działa również Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych, Rodzin tych Osób i Rodzin Patologicznych. Stowarzyszenie zatrudnia rehabilitanta wykonującego zabiegi rehabilitacyjne dla ludności.

7. EDUKACJA I KULTURA

7.1. Szkolnictwo

Na terenie gminy Boniewo funkcjonują niżej wymienione placówki oświatowe:

- Gimnazjum Publiczne w Boniewie;
- Szkoła Podstawowa w Boniewie;
- Szkoła Podstawowa w Osieczu Małym;

- Szkoła Podstawowa w Lubominie.

Szkolnictwo publiczne podstawowe i gimnazjum w roku szkolnym
2005/2006

Lp.	Wyszczególnienie	Ilość
1.	Liczba szkół podstawowych	3
2.	Liczba oddziałów szkół podstawowych	18
3.	Liczba uczniów w szkołach podstawowych	251
4.	Liczba gimnazjów	1
5.	Liczba uczniów gimnazjum	156
6.	Liczba oddziałów gimnazjum	6
7.	Razem uczniów	443
8.	Przedszkola (oddz. przedszkolne)	3
9.	Liczba dzieci w oddziałach przedszkolnych „0”	36

Stan obiektów szkolnych na terenie gminy jest dobry. Budynki są na bieżąco remontowane i modernizowane. Wyposażono je również w sale komputerowe z dostępem do Internetu. Problemem jest brak sal gimnastycznych przy szkołach podstawowych w Osieczu Małym i Lubominie. Na terenie gminy nie funkcjonują przedszkola.

Gminna oświata zatrudnia 39 nauczycieli.

7.2. Biblioteki

Na terenie gminy funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna usytuowana w Gimnazjum Publicznym w Boniewie. Ponadto biblioteki prowadzone są przez szkoły w Osieczu Małym i Lubominie.

7.3. Kultura

W gminie kultywowane są lokalne tradycje i kujawski folklor. Działający przy Gminnym Ośrodku Kultury w Lubominie zespół folklorystyczny „Lubominianki” pod kierownictwem p. M. Dzięgielewskiej poprzez występy w wielu miejscach kraju promuje gminę na zewnątrz. Działa również Gminna Rada Kobiet skupiająca ok. 50 członkiń z terenu całej gminy.

W gminie odbywają się cyklicznie różnorakie imprezy, swoim zasięgiem wykraczające poza ramy gminy. Najbardziej znanymi są coroczne dożynki i Święto Żuru na Kujawach. Sukcesem okazała się również zorganizowana przez gminę III Babska Biesiada Humoru i Folkloru w Boniewie. Jest to impreza kulturalna o zasięgu powiatowym, umożliwiająca jej uczestnikom spotkania i wymianę doświadczeń. Podobnymi są również wystawy stołów wielkanocnych, wigilijnych,

wystawy koszy dożynkowych itp. W bieżącym roku planowana jest impreza pod nazwą Święto Chleba.

Na wysoką ocenę zasługuje również działalność gminnej Ochotniczej Straży Pożarnej. Strażacy z Boniewa, Bierzyna i Lubomina poza gotowością do zwalczania skutków klęsk żywiołowych prowadzą różnorodną działalność parakulturalną. Swoją obecnością uświetniają uroczystości religijne, różnego rodzaju święta gminne, biorą udział w pokazach i zawodach

8. POMOC SPOŁECZNA

8.1. Rodzaje udzielanego wsparcia socjalnego

Pomoc społeczna w gminie wykonywana jest poprzez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Bezpośrednie wsparcie socjalne udzielane jest najczęściej rodzinom wielodzietnym, znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, dotkniętym bezrobociem oraz właścicielom gospodarstw rolnych o małej powierzchni i słabej klasie użytkowanych gruntów. Pomoc kierowana jest również do rodzin patologicznych, osób nieporadnych życiowo, ludzi starych czy przewlekle chorych. Pomoc społeczna angażuje znaczne środki pochodzące z gminnego budżetu, które w innej sytuacji możnaby przeznaczyć na inwestycje prorozwojowe. Uzupełnieniem działań gminy jest wsparcie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku.

Poniżej przedstawiono tabelaryczne dane dotyczące udzielonego wsparcia socjalnego w gminie Boniewo w zależności od powodów trudnej sytuacji życiowej (dane dotyczą 2005 r.).

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin				Liczba osób w tych rodzinach			
	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005
Ubóstwo	58	80	30	110	174	242	78	308
Sieroctwo	12	10	-	1	42	38	-	1
Bezdomność								
Potrzeba ochrony macierzyństwa	48	34	10	19	192	136	42	99
Bezrobocie	186	90	151	180	744	363	774	663
Niepełnosprawność	34	43	10	14	136	105	38	40
Długotrwała choroba	75	75	12	31	308	228	29	117
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	60	86	35	33	248	344	175	218
w tym: - rodziny niepełne	15	12	12	15	45	29	32	49

- rodziny wielodzietne	39	50	35	18	156	304	210	169
Alkoholizm	28	-	-	1	112	-	-	2
Narkomania	-	-	-	-	-	-	-	-
Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	-	-	1	1	-	-	1	1
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	-	-	280	-	-	-	1120	-

*Podstawa: dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Boniewie

Wykorzystanie środków finansowych ogółem (za 2005 r.)

Zadania	Plan	Wykonanie	%
Zadania zlecone gminie	42346	39205	92,6
Zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne	662154	662154	100
Składki na ubezpieczenie zdrowotne	6303	6230	98,8
Zadania własne gminy: w tym			
- zasiłki celowe i w naturze			
- dotacja celowa na dożywianie dzieci w szkole	67820	63829	94,1

*Podstawa: dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Boniewie

Rodzaj pomocy	Nakłady	Ilość osób/ilość świadczeń [2005 r.]
Zasiłki stałe	39205	136/13
Zasiłki rodzinne	483515	7235/312 rodzin
Zasiłki pielęgnacyjne	63504	441
Zasiłki okresowe	211009	1295/183
Składki na ubezpiecz. emerytalne i rentowe	17810	131/7
Ogółem dotacja	815043	

*Podstawa: dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Boniewie

8.2. Działalność Gminnego Ośrodka Opieki Społecznej w Boniewie

Celem działania Ośrodka jest realizowanie zadań wynikających z przepisów o pomocy społecznej, w tym szczególnie umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Działalność ośrodka ma za zadanie doprowadzenie w miarę możliwości do osiągnięcia samodzielności socjalnej i społecznej przez osoby i rodziny korzystające ze świadczeń pomocy społecznej.

Aktualnie ośrodek zatrudnia 2 osoby (w tym kierownik). Pracownicy ośrodka legitymują się kierunkowym wykształceniem w zakresie pomocy społecznej (Szkoła Pracowników Socjalnych w

Toruniu – specjalizacja – organizacja pomocy społecznej).

8.3. Poziom bezpieczeństwa

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwa komisariat policji w Boniewie, zatrudniający 4 funkcjonariuszy. Dzięki pracy w terenie i szeroko rozumianej prewencji liczba przestępstw uległa znaczącemu zmniejszeniu. Sytuacja może się pogorszyć z dniem 1 lipca 2006r., ponieważ komisariat ulegnie likwidacji, a na terenie gminy pozostanie jedynie punkt informacyjny.

V. ANALIZA SWOT

1. UWAGI OGÓLNE

Analiza SWOT jest jedną z najprostszych i najczęściej stosowanych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **Strengths** (silne strony), **Weaknesses** (słabe strony), **Opportunities** (szanse), **Threats** (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- **SZANSE** - to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące negatywne zjawiska.
- **ZAGROŻENIA** - to wszystkie zewnętrzne zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być brane pod uwagę przy planowaniu podejmowanych działań.
- **MOCNE STRONY** - to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę (np. liczba osób w wieku produkcyjnym), jak i być zasługą lokalnej społeczności (np. wysoki poziom mobilności i przedsiębiorczości).
- **SŁABE STRONY** - to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej gminy, jak i jej części. Mogą dotyczyć wszystkich aspektów funkcjonowania gminy, bądź jej poszczególnych elementów.

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Poniżej przedstawiono dwie tabele analizy SWOT. W jednej prezentowane są mocne i słabe strony gminy, w drugiej zaś szanse i zagrożenia. Z uwagi na materię opracowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabelach ograniczono do sfer mających wpływ na politykę społeczną. **2. TABELA ANALIZY SWOT**

Mocne strony	Słabe strony
---------------------	---------------------

• działalność władz gminnych ukierunkowana na rozwój gospodarczy i pozyskiwanie inwestorów; • dobre jakościowo gleby; • czyste środowisko naturalne; • indywidualne, wysokotowarowe rolnictwo; • powszechna dostępność wodociągu na terenie gminy; • możliwość podłączenia telefonii przewodowej na terenie gminy; • istnienie grupy liderów lokalnej społeczności na terenie gminy; • działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Boniewie; • brak czynników środowiskowych wpływających na podwyższenie wskaźników zachorowalności ludności. • stosunkowo niewielka przestępczość na terenie gminy; • silna rodzina rozumiana jako komórka społeczna wzmocniana tradycją, kulturą i religią	• peryferyjne położenie względem głównych szlaków komunikacyjnych; • mała różnorodność gospodarcza charakteryzująca się dominacją rolnictwa; • zły stan nawierzchni dróg gminnych na terenie gminy; • brak selektywnej zbiórki odpadów; • brak uporządkowanej gospodarki ściekowej na terenie gminy; • brak atrakcyjnych turystycznie zbiorników wodnych; • występowanie dużego jawnego i ukrytego bezrobocia; • niski poziom wykształcenia mieszkańców; • brak znaczącego popytu wewnętrznego z uwagi na niskie dochody mieszkańców • brak grup producenckich wśród rolników; • niewielka aktywność społeczna; • niewystarczająca mobilność mieszkańców; • istnienie dużej grupy osób utrzymujących się z pomocy społecznej; • niekorzystne wskaźniki demograficzne (ujemny przyrost i saldo migracji); • brak infrastruktury sportowej na terenie gminy

Szanse

Zagrożenia

• wystąpienie pozytywnych skutków ożywienia gospodarczego; • wykorzystanie środków pomocowych Unii Europejskiej; • złagodzenie negatywnych tendencji dotyczących przyrostu naturalnego w związku z realizacją centralnie prowadzonych programów („becikowe”); • wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców; • pozytywne skutki działań (i ich koordynacji) prowadzonych przez instytucje odpowiedzialne za rozwój lokalny; • przekazanie terenów pod inwestycje inwestorom	• konkurencyjna pozycja innych gmin zabiegających o inwestorów i środki pomocowe; • zahamowanie wzrostu gospodarczego; • brak spójnej polityki państwa wobec samorządów; • emigracja najlepiej wykształconych i najbardziej przedsiębiorczych osób z terenu gminy; • bariery biurokratyczne w dostępie do środków pomocowych; • wzrost przestępczości, zwłaszcza wśród nieletnich i młodocianych; • pogarszanie się sytuacji materialnej oraz obniżenie standardów opieki medycznej finansowanej z NFZ; • powiększanie się obszarów patologii społecznych na terenie gminy; • wzrost postaw roszczeniowych i brak aktywności beneficjentów pomocy społecznej; • dziedziczenie statusu klienta pomocy społecznej przez nowe pokolenia z rodzin dysfunkcyjnych; • brak wystarczających środków na politykę społeczną; • nasilanie się zjawiska wyuczonej bezradności, brak aspiracji osób wykluczonych; • osłabianie się więzi społecznych, alienacja jednostek.

3. PODSUMOWANIE ANALIZY SWOT

Analiza SWOT wykonana w oparciu o aktualną sytuację społeczno - gospodarczą gminy Boniewo wskazuje na wiele zagrożeń w sferze polityki społecznej. Problemami są przede wszystkim wysoka stopa bezrobocia, duża liczba osób trwale bezrobotnych oraz znaczna liczba osób objętych pomocą społeczną. Choć stopień występujących patologii nie jest duży, to jednak zagrożenia są na tyle poważne, że wymagają zdecydowanych działań. Dodatkowym utrudnieniem są występujące wśród beneficjentów postawy roszczeniowe oraz niski poziom edukacji tych osób.

4. NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY SPOŁECZNE WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE GMINY BONIEWO.

Ubóstwo

Encyklopedyczna definicja określa ubóstwo jako zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokojenia potrzeb życiowych jednostki lub rodziny. W nauce i polityce interpretacja ubóstwa jest uwarunkowana różnymi postawami wartościującymi. Spór dotyczy zarówno istoty ubóstwa, jego kryteriów i mierników, przyczyn, jak i sposobów walki z ubóstwem, zwłaszcza roli państwa, samopomocy i solidarności społecznej oraz samoodowiedzialności jednostki. Jednakże w każdym przypadku oznacza ono dyskomfort osób bezpośrednio dotkniętych tym problemem społecznym. W gminie Boniewo podstawowymi przyczynami ubóstwa są:

- Bezrobocie – jak przedstawiono w części opisowej ponad 85 % bezrobotnych nie ma prawa do zasiłku, a ok. 30% bezrobotnych pozostaje bez pracy przez okres powyżej dwóch lat. Bezrobocie szczególnie dotkliwie odczuwane jest w gminach wiejskich, po likwidacji PGR i upadku lokalnych zakładów pracy.
- Niska dochodowość produkcji rolnej – rolnictwo, na skutek relacji cen nie jest w stanie wygenerować wystarczających dochodów
- Zatrzymanie migracji ze wsi do miasta – wysokie ceny mieszkań, jak i trudności na rynku pracy w miastach spowodowały zahamowanie procesów migracyjnych. W wyniku tych zjawisk wzrasta ukryte bezrobocie na wsi.
- Wielodzietność – Nawet wyższe od przeciętnego uposażenie rodzica zmusza wielodzietną rodzinę (np. 2+6) do życia poniżej minimum socjalnego. Sytuacja staje się szczególnie dramatyczna, kiedy rodzina wielodzietna dotknięta jest bezrobociem i uzależnieniami. Wg badań GUS ponad 70% rodzin wielodzietnych w Polsce żyje w ubóstwie.
- Alkoholizm – uzależnienie nawet jednego z rodziców często oznacza katastrofę

finansową dla całej rodziny. Uzależniony nie tylko, że sam nie przysparza rodzinie dochodów, to często pozbawia rodzinę środków zdobywanych przez pozostałych jej członków.

Jak wynika z tabeli dotyczącej pomocy społecznej w gminie pomocą w zakresie ubóstwa objęto 110 rodzin (ponad 300 osób – 10% populacji) . Jednak jak już wcześniej wspomniano pojęcie to jest nieostre i trudno mierzalne. W niedostatku żyje znacznie więcej rodzin niż wynika to z oficjalnych statystyk.

Bezrobocie

Bezrobocie ściśle związane jest z funkcjonowaniem rynku pracy i oznacza większą ilość osób zdolnych do pracy (i chcących pracować) niż liczba miejsc pracy dla tych osób. Podstawową przyczyną bezrobocia na obszarze gminy jest bezrobocie strukturalne spowodowane przekształceniami gospodarczymi, zmianami technologicznymi, a także restrukturyzacją przemysłu. Sytuacja jest szczególnie dramatyczna na terenach rolniczych, gdzie zatrzymane zostały procesy migracyjne ze wsi do miasta, a rolnictwo nie jest w stanie wygenerować dodatkowych miejsc pracy.

Poza swoim wymiarem ekonomicznym bezrobocie (zwłaszcza długotrwałe) wywiera negatywne skutki społeczne. Bezrobocie rodzi negatywne reakcje emocjonalne, problemy zdrowotne, pesymizm i rezygnację. W dłuższym okresie czasu dochodzi fatalizm i apatia. Bezrobotni tracą wiarę w lepszą przyszłość, mają poczucie beznadziejności, izolują się społecznie, redukują do minimum aspiracje życiowe.

Opieką społeczną z tytułu bezrobocia objętych jest w gminie Boniewo 180 rodzin.

Potrzeba chronienia rodziny i opieka nad dzieckiem

W złożonej rzeczywistości społecznej, tam gdzie występują ubóstwo, bezrobocie i uzależnienia szczególnie dramatyczny jest los dzieci. Wychowują się często przy tym w dysfunkcyjnych rodzinach. Dzieci bywają niedożywione i zaniedbane, doświadczają przemocy ze strony dorosłych. Poza tymi oczywistymi niedostatkami należy zauważyć, że warunki finansowe w dużym stopniu decydują o szansach edukacyjnych młodego pokolenia. Dzieci z biednych rodzin zagrożone są dziedziczeniem biedy i negatywnych wzorców społecznych, ponieważ wstają w środowisku, w którym zanikają wzorce społeczne. Powoduje to zjawisko dziedziczenia ubóstwa i dysfunkcji występujących w rodzinie. Dlatego tak ważne są działania zarówno sferze edukacji i profilaktyki, jak i rozbudowany system świadczeń pieniężnych. Uzupełnieniem działań na rzecz dziecka jest akcja dożywiania dzieci w szkołach oraz wyposażania ich w niezbędne przybory szkolne.

Zasiłki rodzinne wypłacane w gminie pochłonięły w gminie ponad 480 tys. zł, a objętymi nimi było 312 rodzin. Ponad 67 tys. zł wydatkowano na dożywianie dzieci w szkołach.

Alkoholizm

Spożywanie alkoholu w nadmiernych ilościach niesie ze sobą wiele negatywnych konsekwencji, a w skrajnym wypadku prowadzi do uzależnienia. Konsekwencje nadużywania alkoholu są wielorakie. Można je podzielić na:

- fizjologiczne (zatrucia, choroby narządów wewnętrznych);
- problemy psychologiczne i egzystencjalne (próby samobójcze, wyobcowanie, zamknięcie się w sobie);
- problemy wypadków (wypadki w pracy i wypadki drogowe);
- dotyczące zachowania i ról społecznych.

Alkoholizm jest poważnym problemem społecznym, rzucającym na pozostałe sfery życia i generującym inne problemy społeczne. W szczególności alkohol prowadzi do wzrostu przestępczości, pogłębia ubóstwo, wywołuje przemoc w rodzinie. Dotyka coraz częściej młodzieży, a w skrajnych przypadkach nawet dzieci w wieku szkolnym. Aby go zwalczyć potrzebne są nie tylko programy dla już uzależnionych, ale również działania profilaktyczne zapobiegające uzależnieniom. Spowodowane jest to ofensywą reklamową zwłaszcza producentów piwa, adresowaną do ludzi młodych. Kampanie reklamowe odniosły pożądany z punktu widzenia wytwórców efekt i spożycie piwa systematycznie wzrasta. Osoby te narażone są na zwiększone ryzyko rozwoju choroby alkoholowej.

Choć oficjalnie alkoholizm nie absorbuje dużych środków z budżetu gminy, konieczne jest wdrożenie działań mających na celu ograniczenie tego zjawiska w przyszłości.

VI. STRATEGIA DZIAŁAŃ

1. OBOWIĄZKI GMINY NAŁOŻONE PRZEPISAMI PRAWA

Strategia gminy musi być dostosowana do zadań, jakie wspólnota samorządowa obowiązana jest realizować w zakresie polityki społecznej. Zadania te, zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, obejmują w szczególności sprawy:

- ochrony zdrowia,
- pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,
- gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- edukacji publicznej,
- kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego,
- współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Przepisy prawa określają, które zadania własne gminy mają charakter obowiązkowy. Przekazanie gminie w drodze ustawy nowych zadań własnych wymaga zapewnienia koniecznych środków finansowych na ich realizację w postaci zwiększenia dochodów własnych gminy lub subwencji. Ponadto ustawy mogą nakładać na gminę obowiązek wykonywania zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, a także z zakresu organizacji, przygotowań i przeprowadzenia wyborów powszechnych oraz referendów.

Ponadto zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej na gminy nałożono następujące zadania.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

1. opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
2. sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej;
3. udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;

5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
7. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej;
8. przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
9. opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie z niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
10. praca socjalna;
11. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
12. prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych;
13. tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną;
14. dożywianie dzieci;
15. sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
16. kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
17. sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego;
18. utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

Do zadań własnych gminy należą również:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
2. przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
3. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
4. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznanych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
2. opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
3. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
5. prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
6. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

2. OKREŚLENIE MISJI I CELÓW STRATEGICZNYCH

Priorytetem działań gminy jest dążenie do zapewnienia mieszkańcom jak najwyższego poziomu życia i stworzenie im warunków do wszechstronnego rozwoju. Nie można jednak zapomnieć o tych, którzy z różnych przyczyn nie biorą udziału w postępujących procesach rozwoju i awansu. Solidaryzm społeczny nakazuje pamiętać o tych osobach, zaś standardem powinno być bytowanie osoby ludzkiej w warunkach szanujących jej godność.

Zdefiniowane zadania pozwalają gminie sformułować misję w zakresie polityki społecznej.

Jest nią

Poprawa jakości życia mieszkańców gminy Boniewo.

W celu realizacji celu nadrzędnego – misji sformułowano 5 celów strategicznych. By je osiągnąć każdemu z celów przyporządkowano określone działania. Wskazano również podmioty realizujące i wspomagające działania. Strategię ujęto w formie przejrzystych tabel obrazujących całość przedsięwzięcia.

Cel strategiczny nr 1 – Redukowanie zjawiska ubóstwa i zapobieganie jego powstawaniu w przyszłości		
Działania służące osiągnięciu celu	Realizatorzy	Okres realizacji
<ol style="list-style-type: none"> 1. Działania ratunkowe polegające na udzielaniu doraźnej pomocy w formie pieniężnej - świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych, zasiłków i stypendiów dla dzieci i młodzieży. 2. Działania polegające na udzielaniu świadczeń w formie niepieniężnej – dotacja na posiłki dzieci w szkole, zakup podręczników, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania. 3. Łagodzenie skutków ubóstwa poprzez organizowanie robót publicznych i organizowanie prac społecznie użytecznych. 4. Praca socjalna z beneficjentami mająca na celu wskazanie umiejętnego sposobu odkrycia i wykorzystania ich własnych zasobów (praca socjalna, wsparcie psychologiczne, doradztwo zawodowe). 5. Stałe doskonalenie współpracy pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się problemem ubóstwa. 6. Stała weryfikacja przyznawanych świadczeń (głównie pieniężnych), tak aby przyznawana pomoc trafiała do osób rzeczywiście jej potrzebujących. 	<p>Władze gminy, Gminny; Ośrodek Pomocy Społecznej w Boniewie, Powiatowy Urząd Pracy we Włocławku</p>	Praca ciągła

Cel strategiczny nr 2 – Przeciwdziałanie bezrobociu i jego negatywnym skutkom

Działania służące osiągnięciu celu	Realizatorzy	Okres realizacji
<ol style="list-style-type: none">1. Podejmowanie działań na rzecz powstawania nowych miejsc pracy w gminie.2. Współpraca z PUP i organizacjami pozarządowymi w celu przygotowania i realizacji projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu (organizowanie szkoleń, przekwalifikowanie).3. Aktywne formy przeciwdziałaniu bezrobociu (prace interwencyjne, roboty publiczne, staże, przygotowanie zawodowe).4. Organizowanie pomocy psychologa w celu eliminacji negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia.5. Działania na rzecz dostosowania profili kształcenia placówek oświatowych szczebla ponadgimnazjalnego do potrzeb lokalnego rynku pracy.6. Działania informacyjne i konsultacyjne na terenie urzędu gminy dla bezrobotnych poszukujących pracy.	Władze Gminy, Powiatowy Urząd Pracy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, pracodawcy (staże)	Praca ciągła

Cel strategiczny nr 3 – Ograniczenie problemu alkoholizmu oraz łagodzenie negatywnych skutków tego zjawiska.

Działania służące osiągnięciu celu	Realizatorzy	Okres realizacji
<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej dla dzieci i młodzieży informującej o negatywnych skutkach spożywania alkoholu. 2. Wskazywanie osobom uzależnionym i zagrożonym uzależnieniem możliwości uzyskania pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej. 3. Otoczenie opieką członków rodzin osób uzależnionych i udzielanie im pomocy, w tym dotyczącej przemocy w rodzinie. 4. Ciągłe monitorowanie zjawiska spożywania alkoholu, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży. 5. Wskazywanie i tworzenie dla dzieci i młodzieży alternatywnych do alkoholu form spędzania wolnego czasu. 6. Działalność edukacyjna polegająca na promocji zdrowego stylu życia. 7. Monitorowanie i pozostawienie na dotychczasowym poziomie liczby punktów sprzedaży alkoholu w gminie. 	<p>Władze gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Boniewie, Policja, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, szkoły</p>	Praca ciągła

Cel strategiczny nr 4 – Wsparcie dla rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi		
Działania służące osiągnięciu celu	Realizatorzy	Okres realizacji

<ol style="list-style-type: none"> 1. Informowanie rodzin o dostępnych formach pomocy. 2. Promocja wartości rodzinnych. 3. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie nowoczesnych metod wychowawczych. 4. Koordynacja działań i współpraca ośrodka pomocy społecznej, szkoły, instytucji kościelnych w zakresie wsparcia udzielanego rodzinie. 5. Działania korekcyjno – edukacyjne mające na celu ograniczenie przemocy w rodzinie skierowane do potencjalnych sprawców przemocy w rodzinie. 	<p>Władze gminy, Gminny; Ośrodek Pomocy Społecznej w Boniewie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Szkoły</p>	<p>Praca ciągła</p>
--	--	---------------------

Cel strategiczny nr 5 – Działania mające na celu integrację osób starszych i niepełnosprawnych		
Działania służące osiągnięciu celu	Realizatorzy	Okres realizacji

<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój usług opiekuńczych dla osób starszych. 2. Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych uniemożliwiających dostęp do dóbr i usług osobom starszym i niepełnosprawnym. 3. Pomoc w okresowym wyręczaniu opiekunów rodzinnych. 4. Pomoc w wyposażaniu mieszkań chronionych dających możliwość utrzymania maksymalnie długiej samodzielności. 5. Wsparcie dla oddolnych inicjatyw integracyjnych i kulturalnych osób starszych i niepełnosprawnych (grupy samopomocowe, Kluby Seniora itd.). 	<p>Władze gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, PFRON</p>	<p>2007 - 2010</p>
---	--	--------------------

Cel strategiczny nr 6 – Zwiększenie oddziaływania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Boniewie		
Działania służące osiągnięciu celu	Realizatorzy	Okres realizacji

<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmocnienie kadrowe Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Boniewie. 2. Współpraca GOPS z organizacjami społecznymi i koordynacja wspólnie podejmowanych działań. 3. Wprowadzenie nowoczesnych metod pracy i podnoszenie kwalifikacji osób zatrudnionych w GOPS w Boniewie. 4. Udział pracowników GOPS w szkoleniach, kursach, warsztatach. 5. Wymiana doświadczeń, korzystanie z pozytywnych wzorców innych gmin. 	<p>Władze Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej.</p>	<p>2006 - 2008</p>
---	---	--------------------

3. FINANSOWANIE STRATEGII

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w Strategii jest jej finansowanie. Przewiduje się następujące źródła finansowania proponowanych działań:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy finansowane z jej dochodów;
- środki przekazane gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszy krajowych (Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych);
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny);
- środki w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich.

4. MONITOROWANIE STRATEGII

W celu śledzenia postępów w realizacji strategii będzie ona na bieżąco monitorowana. Monitorowanie pozwoli z jednej strony na ocenę oczekiwanych wyników już przyjętych zadań, jak i ewentualne korekty w tych zadaniach. Strategia z założenia jest dokumentem otwartym, natomiast jej materia (rzeczywistość społeczna) podlega ciągłym zmianom. Dlatego też konieczne jest elastyczne reagowanie na pojawiające się problemy i wyzwania. Oceny tej dokonywać będzie powołany przez Wójta Gminy Boniewo trzyosobowy Zespół Zadaniowy ds. Wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, którego jednym z członków będzie pracownik GOPS. Zespół przynajmniej raz w roku składał będzie Wójtowi sprawozdanie z realizacji Strategii, a także proponował (o ile to będzie konieczne) korekty Strategii i uwagi na temat przebiegu zadań.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę realizacji programów i zadań oraz osiągania celów,
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji,
- dokonanie bieżących korekt i poprawek,
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych,
- informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach

Wskaźnikiem osiągnięć realizacji misji i celów strategicznych będzie zmniejszająca się ilość świadczeniobiorców oraz zmniejszanie się strumienia środków na bezpośrednie wsparcie najbardziej potrzebujących.

VII. ZAKOŃCZENIE

Władze gminy, przedstawiając niniejszy dokument mają nadzieję, że stanie się on ważnym wydarzeniem w rozwoju wspólnoty samorządowej, będzie wyrazem dążeń i aspiracji jej mieszkańców oraz wskazuje jasno wytyczony, możliwy do zrealizowania cel. Jego osiągnięcie nie będzie jednak możliwe bez wysiłku całej wspólnoty samorządowej. Priorytetem jest jednak rozwój gospodarczy gminy. Bez niego trudno sobie wyobrazić realizację misji określonej w strategii. Rozwój gospodarczy jest najlepszym sposobem eliminacji większości problemów społecznych (takich jak bezrobocie, ubóstwo, przestępczość itp.), przed jakimi staje władza lokalna.

Symptomy ożywienia gospodarczego w Polsce, płynący coraz szerszy strumień dotacji wspólnotowych pozwala z optymizmem patrzeć w przyszłość. Przygotowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Boniewo jest tym instrumentem, który pozwoli w sposób planowy i celowy wykorzystać zewnętrzne i wewnętrzne szanse na ograniczenie patologii społecznych, co pozwoli gminie przeznaczać mniejsze środki na opiekę społeczną i kierować je na inne ważne dla rozwoju gmin cele.